

מוסרה

כתב עת מבית "הלכה ומסורה" • חדש תשרי תשפ"ז • גיליון עג • שנה ז' • mosera7156287@gmail.com
מפעל "ארחות הלכה" מוסדות "שובי נפשי" תכב"ץ

דבר מו"ר ראש המוסדות

מו"ר כה"ר הגאון המקובל רבי עזריאל מנצור שליט"א
ראש מוסדות "שובי נפשי" תכב"ץ

חשבון נפש - ע"פ הליכי המחשבה העליונה

ולענה, גם על ידי השמש העומדת לה בראש כל אדם בצהרים, עם כל זה השונא הזה יחיש את מציאות אור השמש המכחישו, בטענה כי אור השמש הוא מסוגל לסנוור את עיני הרואה. ולכן אף על פי כן דמיונו הפורה אינו טעות, והמחשבה שלו היא הנכונה. ובנוסף לזה, מאטימות לבו ושכלו, הוא עצמו לוקה, וגופו מצטמק עליו, הן בזכרו את מראהו של האיש הזה, ומכל שכן בראייתו אותו.

מבטו של "איש אהבה"

ואולם האיש השני אשר הוא אוהב, הגישה החיובית שלו וכל ההסתכלות על האיש האמצעי הזה, היא תהיה תמיד בצורה חיובית מאד. וכל מעשה אשר יעשה, אם זה נכון או לא נכון, מוסכם או לא מוסכם, אזי ינסה למצוא איזה נקודה שתביא אותו לחשוב בצורה חיובית על המעשה, והעלמת אותו הדבר, ולימוד הסניגוריה על האדם. ולכן, פשעים תכסה אהבה, ושלום לו בעצמו. ובנתיים האיש הזה העומד באמצע, נמצא הוא בין שתי גישות של החשיבה עליו, אם זה מצד האיש השונא, ואם זה מצד האיש האוהב.

האדם נבון מפאת מבטים סותרים אלו

ולכאורה נכון הוא בהתבוננותו בהליכי מחשבותיהם, זה האויב חושב עלי מחשבה שלילית לאיוולתו, וזה האוהב חושב עלי מחשבה חיובית לאהבתו. ומאחר והענין הזה הוא מציאות קיומית, מערכה לקראת מערכה במערכת החיים אשר חיים עם בני האדם, שכן כל אחד עם רצונות ושאיפות שונות, וממילא אין זה פרי דמיון בלבד של יציר כפיו של הקדוש ברוך הוא.

האדם נמדד רק ע"פ הליכי המחשבה העליונה

לכן האדם המשכיל והנבון כאשר הוא חי עלי אדמות, אזי במעמד זה האישיות שלו נמדדת. ומאחר ואסור למשכיל הזה להתנהל כפי ההתייחסות של איש השנאה, ולא כפי איש האהבה, אלא צריך הוא להתנהל כפי התייחסות של הליכי המחשבה העליונה, המשך בעמוד 2

אמר החכם מכל האדם (משלי י יב) "שנאה תעורר מדנים, ועל כל פשעים תכסה אהבה" וראיתי להרב אבן עזרא שכתב להסביר את הפסוק ויסודותיו בזו הלשון: שנאה היא סבה לעורר המדינים, והאהבה היא תכסה על הפשעים, והעלמת דבר הוא הכסה שלא ידע, והענין איש שנאה ואיש אהבה. עכ"ל.

המבט על האדם משתנה בין סוגי המבטים

ואבאר מ"ש בסיום דבריו "הענין איש שנאה איש אהבה". והיינו שמהלך כל יסוד ההבנה של הרעיון העומד אחר דברי שלמה המלך ע"ה, הוא שיש כאן שני מיני אנשים שונים במהותם ובתכונותם. וצירור הרעיון הוא יכול להצטייר במספר אופנים, אם זה בשני אנשים אחד כלפי השני, וכמו כן יש באפשר להעמיד הדבר גם בשלשה אנשים או קהל נגד קהל וכו'. והוא כאשר אדם נצב למול שני אנשים אחד מימינו ואחד משמאלו, ויהיה האדם האחד העומד מימינו אוהב, והשני אשר הוא משמאלו יהיה זה השונא. ובעת עמידת האדם הזה באמצעם, אזי מן הטבע הוא כי שני האנשים האלה אשר כל אחד ואחד מהם הוא נמצא עם הליכי מחשבה שונים ורחוקים כמטחווי קשת האחד מן השני במחשבתם ובמבטם על האיש הניצב באמצע.

מבטו של "איש שנאה"

הנה איש השנאה אשר הוא אויב לכל דבר, מנסה בכל כוחות הנפש והגוף הנמצאים בתוכו להפעיל בהגיגי מחשבתו את כל הדברים השליליים אשר יכולים לעלות ולהצטייר בכל מחשבה דמיונית על אדם כל שהוא, ומתוך אותם הליכי המחשבה השליליים הוא בא ומלביש אותם על האיש השנאוי עליו, ומגדול העיונות המקנת בלבו, אזי אין הוא יכול למצוא אפילו פתח קטן ביותר כחודו של מחט, לנסות לבוא לידי מחשבה חיובית, כדי לבוא ללמד זכות כל שהיא. ואדרבה אותה השנאה המקנת, היא מתפעלת ומעוררת בתוכו כל הזמן להמציא מדנים ודמיונים חדשים, ולכן תעורר שנאה תמיד מבלי הפסק, ושבתו וקיימתו וכל עיסוקו הוא באיש השנאוי עליו, ואפילו אם הוא יהיה מוכחש בתפיסת עולמו ובדמיונו הפורה ראש

מחשבה כהלכה

"כדלים וכרשים דפקנו דלתיך"

כה"ר הגאון רבי עזריאל אדמוני שליט"א

רב קהילת בני יוסף ברוקלין
דיין בית הדין "תורה ומשפט"

אומר החכם יש באופן שהעני קרוב לבעל הבית, או עשה לו טובה כל שהיא, אזי יפוק חזק חזק, ויצעק בכל כוחו, עד שישמע בעל הבית. אם הוא בעל חסד עם לב טוב, אזי הוא יתעניין בצעקות, יש סיכוי שיאזיל נא בטובו להאכילו ולהשקותו, אולי אף ידאג להלבישו, ואם יוסיף יותר, יכניסוהו תחת חסותו. הכל תלוי בקרבה, או בעשיית הטובה.

ומכאן אל הנמשל, הארמון זהו החיים הבעל"ט, והעולם הבא. והשומרים הם המלאכים. ובעל הבית, זה בורא עולמים, שכל כולו חסד ורחמים מלפניו. ואותו עני זה אנחנו.... "כדלים וכרשים דפקנו דלתיך, דלתיך דפקנו רחום וחנון, אל תשיבנו ריקם מלפניך". וכל זה תלוי בגודל הכוונה והזעקה, חיים ורחמים שאלנו ממך, כי מקור חיים ורחמים עמך. אנא ה', השפיע לנו משפע הברכה העליונה. והן אל כביר תפילת רבים לא ימאס, בפרט בימים מסוגלים אלו, בעזרת האל יתברך נכתב ונחתם בספר הרחמים והסליחות, לשנה טובה ומבורכת, תזכו לשנים רבות. אמן.

ארמון מפואר יופי בכל קני מידה בתבל, על גווניו ויצירותיו עומד שם על תילו, שערים גדולים ושומרים רבים עומדים על צידו לשמרו, בפנים יש מכל, וכל טוב העולם, למלכים ורוזנים נסיכים ועשרי עולם. לעומת זה, עני דך מך עובר ברחוב ממול, לבושו אומר עליו הכל, קרעו מעידים על דלותו, וממראה פניו נראין שהוא כחוש וחלוש, עומד מול הטירה המפוארת, ונפשו נכספת להכנס פנימה.

אבל מה הסיכוי שאותו עני ואביון יכנס, אפילו רק תוך השערים, הלא הוא אפס!

על מה ולמה יכניסוהו, הלא ההיפך. זה יקלקל את המעמד, אין שום סיבה וטעם שיאשרו את כניסתו.

ואפילו אם בעל הארמון, עם לב רחום וחנון, ואם היו שואלים את פיו היה מורה להכניסו, מ"מ מי יבי את בקשתו לפני בעל הארמון, או כיצד יגיע אליו בעצמו אפילו רק בשביל פת לחם למלאות רעבונו וצמאונו?

מדריך מעשי לבחירת ארבעת המינים

ט. פסולים נוספים בלולב: נסדקו או נחתכו עליו, נשרו עליו, לולב שאין עליו כפולים, לולב הכוזב.

י. פסולי הלולב בשאר ימי חול המועד: כל הפסולים שנאמרו מחמת מומין שאינם 'הדר' לא נאמרו אלא ליו"ט ראשון, אבל בשאר ימי חול המועד כולם כשרים, אולם הפסולים מחמת שאין שם לולב עליהם כחרית של דקל, ואופתא, או מחמת שאין בהם שיעור הנצרך, הרי אלו פסולים כל שבעה.

הדס - ענף עץ עבות

א. חיפוי העץ בעלים: 'ענף עץ' עבות, הוא ההדס שענפיו חופין את עצו, והיינו שקני העלים סמוכים זה לזה. באופן שהעץ מחופה בעלים. ויש לראות שיהיו ראשי העלים שבכל קו מגיעים לעוקצי העלים שמעליהם, כיון שיש פוסלים אם אינם מגיעים. יש אומרים שצריך שיהיו העלים שוכבים על העץ, ובלא זה אין זה חופין את עצו, ולא נהגו לחוש לזה.

ב. אורך בד ההדס: הוא שלשה טפחים, והיינו לכתחילה כ- 30 ס"מ, ובדיעבד די כ- 24 ס"מ. שיעור זה נמדד בשדרה בלבד ולא בצירוף העלים, ותחילת המידה מהקו האחרון שבסוף ההדס, והעץ שתחתיו אינו מצטרף לשיעור. ומנהגינו להדר שיהיו הבדים גבוהים ביותר כמה שאפשר אפילו יותר משבעה טפחים, ובתנאי שיצא שדרת הלולב טפח מעל ההדסים והערבות.

ג. עבות משולש: וצריך שיהיה 'עבות', דהיינו שיהיו שלשה עלים בכל קו וקו, והיו כל עוקצי השלשה יוצאים בגובה אחד סמוכים זה לזה בשורה, אע"פ שיוצא כל אחד בעוקץ נפרד. ומ"מ א"צ שיהיו ממש באותו גובה אלא אף במקום שעל ידי מתיחת קו נפגש בשלשת העוקצים הרי זה משולש. הבליטה שממנה יוצא העוקץ היא בכלל השורש ודי בכך שהבליטות הם בגובה אחד. ובקהילותינו רבים לא דקדקו בגובה שרשי העליון, אלא כל שנראים העלים לעין משולשים, די בכך וכן דעת הגר"ז אויערבאך והגר"ש ואזנר.

ד. שיעור השילוש: מצוה מן המובחר בלולב הכפות ועומד מאיליו ולעיתים צריך שיהיה משולש ברובו, ואפי' שאינו משולש בראשו. ומכל מקום ראוי לחוש לכתחילה שיהיה משולש בראשו. מהו משולש ברובו, שהקנים שברוב אורך ההדס יהיו משולשים, ולכן באופן שרוב הקנים משולשים ואין רוב אורך ההדס משולש, כגון שבחלקו העליון ישנם הרבה קנים משולשים בצפיפות, וברוב אורכו אין הקנים משולשים, פסול. יש אומרים שדי ברוב שהוא משהו יותר מחציו, שניכר ע"י מידה, ויש אומרים שצריך רוב הניכר לעינים. אין צריך שיהיו הקנים המשולשים רצופים אלא גם באופן שמפוזרים לאורכו, ובאמצעם ישנם קנים שאינם משולשים, כל שבצירוף הקנים המשולשים רוב ארכו משולש. כשר לכ"ע. המנהג להחשיב גם הקנה הירוק הרך לשיעור ההדס וכ"כ הליכות שלמה סוכות פ"י סי"ב שלא כד' האגלי טל קוצר ס"ק ל"ב אות י"א.

ה. נשרו עליו: נשרו קנים מן ההדס, כל שנשארו הקנים שברוב אורך ההדס, כשר. ויש מי שאומר דאע"פ שאין צריך להכשר הדס מתחילתו שיהיו הקנים המשולשים במקום אחד, בזה שנשרו עליו אינו כשר אא"כ נשאר רוב ארכו משולש ברציפות (שו"ת פעולת צדיק ח"ב סי' קכ"ח). נשרו מכל קו שברוב אורך ההדס שני עלים, או אפי' עשרה אחד, פסול, שארי אין עבותו קיימת. הדס שהיו בכל קו שלו שבעה עלים, ונשרו ארבעה מהם, כשר, שהרי עבותו קיימת.

ו. הדס היבש: הדס שיבשו רוב עליו, פסול, כמו שרוב עליו, כשר. ואיזהו יבש כל שתכלה מראה ירקות שלהם וילבינו פניהם, ואפי' אם נתייבשו עד שנפרכים בצפורן, אם עדיין ירוקים הם, כשר. הדס שיבשו רוב עליו, ונשתיירו שלשת העלים שבראשו לחים, כשר. יבשו העלים שבראשו ושאר עלי ההדס לחים, כשר.

ז. נקטם ראשו: הדס שנקטם ראש עצו, ואין קטימתו ניכרת מחמת שחופים אותו העלים שבראשו, כשר, וטוב להתמיר במקום שאפשר ליקח אחר, כיון שיש פוסלים. שיעור הקטימה הפוסלת י"א שאפי' בכל שהוא, וי"א שאינו פוסל אלא בנקטם רוב ראשו. נקטמו ראשי העלים שבראשו, אין זה נקטם ראשו, וכשר לכ"ע.

ח. ענפים היוצאים בצידו ההדס: הדס שיוצאים ענפים קטנים בין העליון בין הקנין, אם אותם הענפים אינם משולשים יש להתמיר לקטמם, ואם הם משולשים כדין, מעיקר הדין כשר אף כשלא קטם, ומ"מ טוב אף בזה לקטמם. כשקוטם ענפים אלו יקטום לכתחילה מעיו"ט.

ט. עלים גדולים ורחבים: בבה"ג ובהלכות פסוקות כתוב שהדס שעליו גדולים ורחבים זהו הדס שוטה הפסול ללולב, ואף אינו ראוי לתוספת ההדסים לנוי מצוה, ואע"פ שלא זכרו דבריו בראשונים ובפוסקים, מכל מקום כתבו אחרונים שראוי לחוש לדבריו שהם דברי קבלה. ועל פי זה כתבו שלא יהא עלה ההדס גדול יותר מאורך ורוחב פרק אמצעי של אגודל, ויש שכתבו שלא יהיה גדול יותר משני צפורן אגודל.

י. מין ההדס: ההדס הצפתי יש בו שלש מעלות. האחת שעליו נוטים כלפי מעלה וחופים את עצו, וכן שעליו קטנים, והקנה כולו עץ קשה, ויש בו עדיפות על מין הדס שעליו פתוחים ונוטים כלפי מטה, והם רחבים, וראשו רך וירוק שיש שמכנים אותו 'הדס רחובות' או 'הדס תימני', ומ"מ גם מין זה כשר לכתחילה ללא פקפוק, ובירכו עליו החזו"א והגר"ז והקה"י, אלא שיש לזהר שלא יכפף ראשו עד שנוטה כלפי מטה שלא כדרך גדולו.

יא. פסולי ההדס בשאר ימי חול המועד: כל פסולי ההדס משום מומין שאינם "הדר" הרי הם כשרים לשאר ימי חול המועד, אולם הדס שוטה או שאינו עבות כלכלתו פסול אף בשאר ימי חול המועד שהרי הוא כמין אחר. היה ההדס עבות מתחילתו ונשרו עליו י"א שפסול כל שבעה משום שהדס שאינו עבות אין שמו

בבואנו לבחור ארבעת המינים מהודרים, טרם בדיקת המינים, עלינו לבדוק מי המוכר, האם הוא אדם נאמן באופן שלא יהא חשש גזול או שנקטף בשבת ח"ו. כהקדמה כוללת לשיעורי המצוות יש לציין שבשיעורי מדות שטה, כגון טפה, אמה וכיוצ"ב, כתב באור לציון (ח"ג מבוא ענף ג' אות י"ז) שבזה גם מנהג בני עדות המזרח לשער בשיעור הגדול (הנקרא שיעור הצל"ח והחזו"א), וכן ראינו אצל זקני תימן שהיו מודדים טפחים בידיהם, שזה מתאים בפשטות לשיעור הגדול, ולכן לכתחילה יש למדוד לפי השיעור הגדול. רוב מקורות ההלכה צוינו בפרוטרוט בספרנו 'פרי עץ הדר', וכאן כתבנו עיקרי הדברים, למען ירוץ הקורא בהם.

לולב - כפות תמרים

א. מין הלולב: קיימים בשוק זנים שונים של לולבים, שכולם ממין כפות תמרים שצורתה עליו תורה (המצויים בשוק הם: זהדי, חיני, חדראווי, חלוואי, דרי, ועוד). יש המחזירים אחר לולב מין 'דרי' שטבעו בתזימות סגורה היטב עד קצה העלה, ויש לדעת שזו 'דרי' המשובח הוא מעמק בית שאן, ולא המובא מאזור הכנרת. לולב 'קנרי' - נחלקו בו חכמי הדור האחרון אם כשר למצוה לפי שהוא מין שאינו מצמיח פירות, לפיכך יש להמנע מליטלו למצוה.

ב. אורך הלולב: שיעור אורך הלולב ארבעה טפחים בינונים, שהם לכתחילה כ- 40 ס"מ, בשעת הדחק די כ- 32 ס"מ. אם ההדס והערבה ארוכים יותר משיעור שלשה טפחים, צריך גם להאריך בשיעור הלולב שתהא שדרתו יוצאת מן הלולב טפח, שהוא לכתחילה 10 ס"מ, ובדיעבד כ- 8.2 ס"מ. ודין זה מעכב, שאם לא הוציא השדרה טפח לא יצא ידי חובתו. הידור מצוה שיהיה הלולב ארוך ביותר, וכן מנהגינו להדר אחר לולב גבוה וזקוף. וכן מחזירים שיהיה הלולב עבה, ויש בקהילות תימן שהידורו שהלולב יהיה בצבע בהיר נוטה לצהוב [לולב שמכוסה בענפי הדקל היטב ולא ראה את אור השמש, צבעו בהיר, וגם זן הלולב משפיע, לולב זהדי ידוע כבהיר יותר].

ג. לולב כפות ודין נפרדו עליו: מצוה מן המובחר בלולב הכפות ועומד מאיליו ולא נפתחו עליו כלל, ובדרך כלל נהגו אבותינו להדר בלולב הדבוק בקליפה החומה ('קורא'), אמנם כיון שמנהגינו לנענע ע"י כסכוס העלים, יפריד את העלים התחתונים מן הקליפה כדי שייכסכו בהם, וישאיר את העלים העליונים דבוקים באותה הקליפה. אמנם יש לדעת שהלולבים עם הקורא המצויים בשוק, הם מעצים בוגרים, שבהם מצוי לרוב נחלקה התזימות וחשש המנק, ולכן הסוחרים מעדיפים לשווקם עם 'קורא', ומסתבר שאף אם נאמר שהקורא חשוב חיבור לענין התזימות, אבל אם הוא בחשש המנק ודאי אין מועיל לזה 'הקורא', ולכן בקניית לולב עם קורא יש להקפיד בב' דברים. א' שיהיה זן המוחזק בתזימות סגורה. ב' שלא יהיה העלה העליון מכוסה לגמרי ב'קורא', וכך יהיה ניתן להבחין בראיה שהעלה שלם. נפתחו רוב עלי הלולב זה מזה, כל שלא נפתחו לגמרי כעלי החריות, כשר. והידור מצוה לאגדו כדי שיהיה כפות, אך האגד יהיה באופן שיוכל לכסכס.

ד. נחלקה התזימות: עלי הלולב גדלים כל עלה כפול שנים, ומחוברים בגב העלה, וחיבור זה הוא הנקרא 'תימות' לדעת הר"ף והרמב"ם ומרן השו"ע. נחלקו רוב עלי הלולב ורוב כל עלה ועלה, פסול. נחלקה רוב תזימת העלה העליון, יש אומרים שכשר, ויש אומרים שאפשר שפסול [שתליל ויתים אף לדעת מרן השו"ע], ויש מחמירים אף בנחלק העלה העליון במקצתו. ועל כן הידור מצוה לחזר אחר לולב שלא נחלק עלה העליון כלל. [ומחמת כן יש שהידור אחר לולב שעלה העליון כפוף מעט, הנקרא 'כפתור' כ"כ מהר"י צוביני בסדר נכסת הגדולה שהיו מחזירים אחריו והיו קורין אותו 'כפתור ופרח'. אמנם יש שחששו לקחתו משום פסול 'כפוף' שיש אומרים שנכפף העליון העליון אף במקצת פסול, עי' שו"ת פעולת צדיק ח"ב סי' פ"ה]. שני תזימות - לולב הכלה בשני עלים עליונים ונחלק אחד העלים, יש אומרים שפסול לדעת הפוסלים בנחלק העלה העליון, ויש אומרים שבזה כשר לכל הדעות. נחלק התזימות והדבוק בדבק, אם הוא ברוב העלים, או ברוב העלה העליון, אינו מועיל, ואם נחלק מיעוט העלה העליון, יש אומרים שמועיל להדבוקו.

ה. נקטם ראשו: נקטם ראש הלולב, דהיינו שנקטם העלה העליון, [ואף אם נקטם אחד משני דפי העלה הכפול] פסול, וכן לולב ששדרתו כלה בשני עלים אם נקטמו שניהם פסול, ואם נקטמה אחת מהם כשר. שיעור הקטימה, לדעת מרן השלחן ערוך אינו נפסל אלא אם כן נקטם רוב אורך העלה, אך יש דעת ראשונים [הרא"ה, הריטב"א, הר"ן, ועוד] שפסול אף בנקטם מקצת העלה, וכתבו כמה מן האחרונים לחוש לדעה זו לכתחילה, אמנם מה שמצוי בלולבים לפעמים שיוצא קוף ארוך בראש עלה העליון, אם נקטם אותו הקוף, כתבו האחרונים להכשיר.

ו. נסדק כהמנק: נסדק ראש הלולב כהמנק דהיינו שנחלק העלה העליון ונתרחקו סדקיו זה מזה הרבה עד שנראו כשני ראשים, פסול. ואפי' נסדק העלה במיעוט עד שנראה כשני ראשים, הרי זה פסול, אמנם יש אומרים שדין כדן נקטם דלעיל שלדעת מרן אינו פוסל אלא בנסדק רוב העלה.

ז. כפוף ועקום: צריך שתהיה שדרת הלולב ישרה, ואם היא כפופה בראשה, פסול, היתה שדרת הלולב עקומה הרבה כמגול לצד פניו או לצדדין, פסול, אבל אם עקומה לאחוריו כשר, שזו דרך ברייתו.

ח. לולב היבש: לולב שיבשו רוב עליו או רוב שדרתו, פסול. ושיעור היבשות, משיכלה מראה הירקות שבו וילבינו פניו. יבש ראש שדרתו, כשר. יבשה התזימות העליונה, יש פוסלים, ויש מכשירים, ומ"מ אף לדעת הפוסלים, לשיטת מרן השלחן ערוך אינו פוסל אלא ברוב העלה.

עליו והרי הוא כהדס שאינו עבדת מתחילתו, וי"א שכיון שמתחילתו היה עבדת הרי הוא בכלל מין הדס ופסולו מטעם הדר וכשר כל שבעה.

ערבה - ערבי נחל

א. ערבי נחל: שאמרה תורה הוא מין ידוע הנקרא ערבי נחל, מפני שרוב מין זה גדל על הנחלים, אבל גם הגדל במדבר או בהרים, כשר אף לכתחילה, וכן מנהג העולם. ויש אומרים שראוי להדר כשיטת רש"י שהמצוה לכתחילה בערבות שגדלו על גדות נחל וכ"כ בכה"ח וחזו"ע.

ב. סימני הערבה: חכמים ז"ל נתנו שלשה סימני היכר לערבה, ואלו הם, 'קנה שלה אדום', 'עלה שלה משוך כנחל', כלומר שהוא ארוך וצר, ו'פיה חלק', כלומר שסימיות העלים חלקה ללא פגיונות. שלשת סימנים אלו מעכבין בכשרות הערבה שאם חסר בה אחד מסימנים אלו, פסולה, אך יש מין ערבה הכשרה אע"פ שאין לה אלא שני סימנים שקנה שלה אדום ועלה שלה משוך, אבל פיה אינו חלק אלא יש בו פגיונות קטנות עד מאוד, ונקראת בלשון הגמרא 'חילפא גילא', וזו הערבה המצויה בידינו כיום.

ג. אורך בד הערבה: אורך בד הערבה הוא, לכתחילה 30 ס"מ, בשעת הדחק די ב - 24 ס"מ. שיעור זה נמדד בעץ בלבד ולא בעלים, ותחילת המדידה מהעלה האחרון שבבד, אבל העץ שתחתיו אינו מצטרף לשיעור.

ד. ערבה יבשה: ערבה שיבשו רוב עליה, פסולה, כמשו רוב עליה, כשרה, אבל לכתחילה לא יקח אותה. ואילו היא יבשה שתכלה כל מראה ירוקת שבהם עד שילבינו פניהם, ואפילו נתייבשו עד שנפרכים בצפורן, אם עדיין ירוקים הם, כשר. מי שאינו בקי בשיעור זה של כליון הירקות, יטיר את הערבה יום או יומים במים, ואם יחזור ללחותם לכמות שהיו במשומשם ובמראהם, כשרה.

ה. נשרו עליה: ערבה שנשרו העלים שברוב אורך שיעורה, פסולה. וכתבו הפוסקים שצריך לזהר בזה מאוד שמצוי שנושרים העלים על ידי תחיבת הערבה לתוך אגד הלולב או על ידי נענוע. ערבה שארכה משיעור שלשה טפחים ונשרו העלים שברוב השלשה טפחים, ובצירוף ארכה יש רוב שלא נשרו, כשרה. נשרו מקצת עליה, כשרה, אבל לכתחילה לא יקח אותה.

ו. נקטם ראשה: ערבה שנקטם ראש העץ שלה, פסולה. ובשעת הדחק יש לסמוך על דעת הרמב"ם שמכשיר בזה. נקטם העלה או העלים שבראשה אין זה נקטם ראשה, וכשרה. ומכאן נלמד דמה שנהגו להדר אחר 'בלבול' בראש הערבה אינו מן הדבר, שהרי אף אם נשר העלה שבראשה כשרה, ואין זה אלא להידור בעלמא לוודא שלא נקטם ראשה או מטעמים אחרים ע"י פרי עץ הדר עמ' נ"ב הע' מ"ג.

ז. פסולי הערבה בשאר ימי חול המועד: כל פסולי הערבה משום מומין שאינם 'הדר' הרי הם כשרים בשאר ימי חול המועד, אולם הצפצפה פסולה כל שבעה שאינה מין ערבה הכשרה. יש מן הראשונים הסוברים דערבה שנשרו רוב עליה אין שמה עליה, ופסולה כל שבעה, אך יש הסוברים שאף נשרו מטעם הדר הוא, וכשרה בשאר ימים, וכן נראית דעת מרן השולחן ערוך.

ח. החלת הערבה בימי חול המועד: הידור מצוה להחליף את הערבה בכל יום מימי חול המועד בערבה חדשה, אמנם הנהיגים בהוספת הדסים לא נצרכים לכך, כי ההדסים שומרים על טריות הערבה.

אתרוג - פרי עץ הדר

הערה: דיני אתרוג רבים ובמסגרת זו כתבנו מן הדברים המצויים.

א. למצוה מן המובחר: נהגו לחזר אחר אתרוג גדול, גדול יפה כמגדל זקוף ומשופע לצד ראשו, נקי מכל חזיות או כתם אחר, ושצבעו צהוב כשעור וזהב. ובתפארת ישראל (סוכה פ"ג י"א אות ל"ז) כתב עוד בהידור אתרוג שיהיו בליטות רבות על גופו, ולא יהא חלק. (להידור זה לא חששו בקהילותינו, ורבים מהאתרוגים הגדולים הם חלקים). ושיהיה העוקץ שבתחתיתו שבו האתרוג תלוי באילן, משוקע, שיהא האתרוג בתחתיתו בולט סביב סביב להעוקץ הבולט, ושיהיה ראש האתרוג מכונן נגד העוקץ שלמטה.

ב. שיעור אתרוג: למטה כביצה בינונית, ובפחות מזה פסול אף בשעת הדחק. נפח כביצה בינונית לפי מידות זמננו מעיקר הדין הוא 50 סמ"ק, וראוי להדר בשיעור 100 סמ"ק. אין שיעור לגודל האתרוג למעלה, ואפ"י הוא גדול שצריך להביאו על כתפו כשר, ומנהג קהילות תימן להדר באתרוג גדול המצוי לרוב באתרוגי תימן, ויש שנטלו מהבינוני שבהם מהר"י צוביירי ולכא' כוונתו שניטל בידו אחת, ויש שהידור באתרוג הגדול ביותר.

ג. צבע אתרוג: המהודר הוא צהוב כמראה שעור וזהב. אתרוג הירוק כעשבי השדה, פסול כל שבעה, משום שלא נגמר פריו, והוא דוקא כשהוא בצבע ירוק כזה, אבל ירוק בהיר, כשר. אתרוג הירוק כעשבי השדה העתיד להשתנות למראה צהוב, כשר, ובכלל זה אתרוג הירוק שאפשר להצהיבו על ידי תפוחי עץ, משתנה למראה צהוב, כשר, וכן נהגו מגדולי הרבנים בעדתינו להצהיב אתרוגים הירוקים ע"י שנותנים אותם בתוך תפוחי עץ. אלא שכדי שלא יפול העוקץ, יש לזהר שלא להשתותו זמן רב, וכן לטבול עוקץ האתרוג בשעור לפני נתינתו בתפוחים. ולענין נתינת התפוחים בשבת יש אסורים (בנתיבות ההלכה קובץ כ"ו עמ' נ"ה, השבט בתפארתה עמ' נ"א) ויש מתירים (אשרי האיש ח"ג עמ' ר"ב, חזו"ע סוכות עמ' רנ"ח).

ד. חזיות ומראות פסולות: עלתה חזיות על רובו במקום אחד, בין במחובר בין בתלוש, פסול. החזיות היא כמין אבעבועות דקות [תרגום או 'ילפת', או 'חזון'], והם גבוהים מן האתרוג וניכרים במישוש היד, ובדרך כלל מראה האבעבועות לבנות, אבל גם אם היו במראה האתרוג פסול, שגוף החזיות היא מראה פסול, וכן אם יש באתרוג מראה שחור או לבן ברובו, הרי זה פסול. ומראה חום אינו בכלל שחור, ומראה אדום נחלקו בו הפוסקים. מראה הפוסל פסול ברובו כשהוא במקום אחד בין בחזיות, בין בשאר מראות הפוסלים. אינו פסול אלא כשהמראה הוא ברוב שטח האתרוג, אבל רוב של צד אחד, אינו פסול.

ה. שנים ושלשה מקומות: מראה הפסול בשנים ושלשה מקומות, אע"פ שהוא במיעוט

האתרוג, פסול, משום שנראה כמנומר, והעיקר לדעת מרן שאפילו במיעוטו של צד אחד פסול. מצוי שיש שנים ושלש נקודות שחורות במקום מושב האתרוג, כיון שאין נראים כשנטול האתרוג דרך גדילתו, ההוראה בזה שאינו פסול.

ו. חזיות ושינוי מראה כשאינו מעצמות האתרוג: אין החזיות פוסלת אלא אם נעשית על ידי עצמות האתרוג, אבל אם נעשה על ידי גורם מבחוץ, אינו נקרא חזיות, ולכן מה שהאתרוג בגידולו על העץ נדקר מחמת הקוצים ונעשה מקום הדקירה עקום ואדום, כשר, כיון שאינו נולד מעצמו אלא על ידי הקוצים. יש אומרים שסברא זו אמורה אף לענין שינוי מראה שכל שנשתנה המראה מחמת גורם חיצוני, כשר, ויש אומרים שאין סברא זו אלא לענין שאינה חשובה חזיות, אבל אם נשתנה מראה האתרוג למראה פסול אף אם לא נעשה מעצמות האתרוג, פסול. נפק"מ לענין הנקודות שחורות המצויות שמחמת הריסוס, שלדעה ראשונה יש להכשיר וכן דעת הגרש"א, ולדעה אחרונה יש לפסול וכן דעת הגרש"א. אלא שבנקודות שמחמת הריסוס פעמים נחסר מהאתרוג מחריפות חומר הריסוס, ויש להתבונן היטב.

ז. עלים - בלעטלך: הפוסקים דנו להכשיר את המראות שנעשים באתרוג על ידי העלים (הנקרא בלשון אשכנז 'בלעטלך') מכמה טעמים, א) שאינם גבוהים מן האתרוג והיינו אע"פ שנגרש ספסוף במישוש היד, כל שאין מעכב הולכת היד. ב) כיון שרגילים להיות כן הרבה הרי זה חשוב מראה אתרוג. ג) כיון שמראות אלו מצויות לרוב הרי זה מכת מדינה וחשוב דרך ברייתו. וכתבו הפוסקים שאין לסמוך לכתחילה אלא באופן שאינם גבוהים מן האתרוג כטעם הראשון, אבל באופן שהם גבוהים מן האתרוג אין לסמוך על הטעמים האחרים אלא בשעת הדחק. גם כשהבלעטלך הוא במראה שחור או לבן, יש מקום להכשירו בשעת הדחק, כשעומדת הבחירה בין אתרוג עם גידול נאה ויש בו מעט בלעטלך, לבין אתרוג נקי אבל אין גידול נאה, בדרך כלל בקהילותינו העדיפו הגידול הנאה על פני הנקיין. וכ"י מהר"ח כסאר ומהר"י צוביירי והגר"ם אלישיב, מאידך בשם החזו"א הביאו שעדיף הנקי, ומ"מ כל נדון הוא לגופו וצריך לשאול מורה הוראה.

ח. מנומר היה האתרוג מנומר שיש בו בהרות של גוונים הרבה, פסול, ויש אומרים שאף אם מנומר במראות כשרים, פסול, ויש אומרים שאינו נפסל אלא אם כן מנומר במראות הפוסלים בו, כמראה החזיות, השחור, והלבן. נעשה האתרוג מנומר על ידי משמוש הידים, יש אומרים שפסול, ויש אומרים שאם נעשה בחג על ידי נטילתו למצוה, כשר, אבל אם נעשה קודם החג, פסול אף לדעה זו, ויש מכשירין בכל אופן שכיון שרגילים מראות אלו באתרוג, חשוב במראה האתרוג. לדעת הפוסלים במנומר במראות כשרים יש מן האחרונים שכתב שאתרוג שיש בו הרבה מראות של ירוק [שסופו להצהיב] וצהוב, פסול, אולם לא נהגו לחוש לכך כלל כיון שהוא עיקר מראה אתרוג אין שייך בזה מנומר כלל.

ט. חוטמו של אתרוג: חמור יותר משאר מקומות, שבחוטמו פוסלים מראות הפוסלים אפילו בכל שהוא. וכן יקב ולא חסר פסול בחוטמו אע"פ שאין בו שיעור כאיסור. [ו"א שאף נקלף בחוטמו פוסל בכל שהוא]. מהו חוטמו? ממקום שיתחיל להתקצר ולהתחדד כלפי ראשו [ובאתרוג שיש לו פיטם, גם הפיטם בכלל חוטמו מלבד השושנתא], ויש אומרים שאף מקום העוץ בקודם השיפוע, הוא בכלל חוטמו.

י. מראות שאין נראים רק לאחר עיון היטב: אין פסול כל שהוא בחוטמו ולא בשנים ושלשה מקומות אלא כשהוא ניכר לרוב בני אדם בהשקפה ראשונה בלא הסתכלות יתירה, אבל אם אינו ניכר אלא ע"י עיון רב והתבוננות, אינו חשוב כל שהוא, וכשר, אם כשמתכלל בו מקורב ניכר בהשקפה ראשונה, אבל כשאוחזו בידו אינו ניכר אלא על ידי התבוננות, כשר.

יא. ניטלה פטמתו ודין אתרוג שאין לו פיטמא מתחילת ברייתו: יש מן האתרוגים שבראשם גדל פיטם, והוא כמין דד שבראשו יש שושנה, ויש בהם שני מינים, ברובם הפיטם רך כגוף האתרוג וצבעו ירוק כצבע האתרוג, [פיטם בשרי], ומיעוטם כר התחיל תלדך היבוש של הפיטם ונעשה קשה כעץ, [פיטם עצמי]. אתרוג בעל פיטם שניטלה פטמתו, פסול, אמנם אתרוגים שאין להם פיטמא מתחילת גידולם, כמו 'אתרוג התימני', ואין בהם פסול ניטלה פטמתו, וסימן ההיכר שלא היה להם פיטמא מתחילת גידולם היא שבמקום הפיטמא יש גומא כתוצאה מכך שלא גדלה עמו הפיטמא בתחילת ברייתו. כיום המציאו ריסוס לחזק את הפיטם כדי שלא יפול, ולכן מצויים אתרוגים תימנים בעלי פיטם, ואין בכך חסרון כמובן ואדרבא, אולם לפעמים יצא סכרם בהפסד שמחמת הריסוס הפיטם נופל בשלם מאוחר של גדילתו, ובוהו יש אומרים שפסול כיון שתחילת גידולם עם פיטם, וגם בונים מסויימים הוא חלש ונופל בקל. אם הנקב שבמקום הפיטמא מגיע עד חדרי הזרע, יש פוסלים כדן נקב מפולש מעבר לעבר כדעת הי"א בתרא בשו"ע תרמ"ח ס"ג וכדעת הסתם בס"ב שא"צ חסרון, ודעת כמה פוסקים שאף ניקב בתולדה עד חדרי הזרע פסול. וכן נוטה ד' רבנו מהר"ם בראשי בשמים סי' מ"ג סק"ז. ומ"מ כל שאינו אלא ספק אם הגיע הנקב לחדרי הזרע, כשר אף לברך עליו, ואין לפסול אלא בודאי הגיע לחדרי הזרע. והנסיגון מורה שגם כשיש נקב עמוק ברוב הפעמים אינו מגיע לחדרי הזרע. וגם אינו פסול נקב מפולש אלא בנקב עבה שנראה הנקב מעבר לעבר או עד חדרי הזרע, אבל נקב קטן כמחט דק אינו פסול אע"פ שהוא מפולש. כן ייסד רבנו מהר"ם בחידושי רביד הזהב ובקצרה בשתילי זתים ס"ק י"א.

יב. ניטל עוקצו: ניטל העוקץ, והוא העץ שהאתרוג תלוי בו כשהוא באילן, ונעשה מקומו גומא, פסול, וטעם הפסול משום שמקום הגומא הרי הוא כחסר, ופסול. אינו פסול בנטילת העוקץ אלא אם כן ניטלה הבוכנא עד האתרוג עצמו, אבל אם נשאר אפילו כל שהוא מהעץ, המכסה את כל פני רוחב הגומא, כשר, ואם נתגלתה הגומא אפילו כל שהוא, פסול. ניטל עוקץ האתרוג הסכמת הפוסקים שאין מועיל לחברו על ידי מחט או בדבק.

יג. פסולי אתרוג בשאר ימי חול המועד: כל הפסולים שנאמרו באתרוג מחמת מומין שאינם 'הדר', אינם פוסלים אלא ליום טוב ראשון, [ובכלל זה ליום שני של גליות], אבל בשאר ימי חול המועד, הרי הם כשרים, מלבד אתרוג האסור באכילה, או אתרוג שחסר משיעור כביצה, או אתרוג המורכב הפוסלים בכל ימי החג. ומכל מקום אף בשאר הימים מצוה בכשר משום 'זה א-לי ואנוה'.

בא וראה... פרצה טהרה בישראל

לאחר שנתיים של עמל ויגיעה בלימוד יו"ד ח"ב, עלו 35 אברכי כולל ההוראה שע"י ישיבת "שובי נפשי" למעונו של מרן הראשון לציון הגאון רבי יצחק יוסף. האברכים עברו בחינה מדוקדקת לקראת מינויים למורי הוראה בישראל.

אל לשכת הראשון לציון מרן הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א, הגיעו אברכי כולל ההוראה שע"י ישיבת "שובי נפשי", בראשות ראש המוסדות הגאון כמוהר"ר רבי עזריאל מנצור שליט"א, בנו הגאון רבי נתנאל מנצור מרבני הישיבה, וראש הכולל הגאון רבי יהודה מערבי.

הביקור נערך לאחר עמל מרוכז של למעלה משנתיים, במהלכו סיימו 35 אברכי הכולל את לימוד הלכות גידה בעיון רב - החל ממקורות התלמוד, דרך חיבורי הראשונים, הטור והבית יוסף, ועד לשולחן ערוך ופסיקות אחרוני דורינו, לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. במהלך הביקור עברו האברכים בחינה מדוקדקת ומקיפה על ידי הראשון לציון במשך שעה ארוכה, כחלק מהכשרתם לשמש כמורי הוראה בישראל.

בדבריו העלה הראשון לציון את זיכרונות ידיותו רבת השנים עם מו"ר ראש המוסדות, שנמשכת כבר למעלה מיובל שנים עוד מימי בחורות, עת למדו יחד בלילי שישי בישיבת "שושנים לדוד" בשכונת בית ישראל.

הראשון לציון שיבח בחמימות את פועלו של מו"ר בגידול תלמידי חכמים, רבנים ודיינים במסגרות הכוללים, והביע קורת רוח מרובה מידיעותיהם המקיפות של האברכים בחומר הנלמד. בסיום המבחן בירך את ראש הישיבה שיזכה להמשיך להגדיל תורה ולהאדירה מתוך בריאות ונחת, ולראות בהצלחת תלמידיו מכהנים כמורי הוראה בישראל.

משפט כהלכה

כה"ר הגאון רבי דניאל לוי שליט"א
דומ"צ בק"ק ראש העין
ורב בית הכנסת בית יעקב נחלת יוסף

לומר לבעל המעות נתנה'.

אמנם הרי"ף כתב (נז: מדפי הרי"ף): 'הואיל ובאתה לו לשליח הנאה ע"י בעל המעות, חולק עמו' - והיינו שלדעתו הריחוק מגיע לשליח, אלא כיון שנהנה מן השולח חולק עמו. וביאר הר"ן (שם ד"ה גמ') דמשמע מלשון הרי"ף שבדבר שיש לו קצבה, אפילו נתן המוכר לשליח בפירוש, כיון שבאה הנאה לשליח על ידי בעל הבית - חולק עמו. אבל לדעת רש"י שהטעם שחולקין - משום דמספקא לן אם ניתנה לשליח או אם ניתנה לבעל הבית. אם נתן המוכר לשליח בפירוש - הוי לשליח.

והיינו שיש נפק"מ במקרה שהמוכר אומר במפורש או מגלה דעתו שכוונתו לתת את התוספת דווקא לשליח: לדעת רש"י - הכל לשליח, כי אין לנו ספק. ולדעת הרי"ף - אין מתחשבים בכוונתו, שכן סוף סוף ההנאה באה מכח השליחות, וחולקים. המקור לדברי הרי"ף הוא בתלמוד ירושלמי (דמאי פ"ו הל' המסביר: 'כאן ע"י מעותיו של זה וע"י רגליו של זה שניהן חולקין'. כלומר, מאחר שריוח זה בא ע"י שניהם נעשו שותפים 'בעיסקא הזו' - זה במונונו וזה בעבודתו, ועל שותפים לחלוק ברווחים.

[וראה בגר"א (שם אות כה) שציין למדרש (איכה רבתי א.ו.) דאיתא התם: 'חד מאתינס אתא לירושלים. אשכח חד ינוקא, יהב ליה פריטין, וא"ל: זיל ואיתי לן תאינין וענבין. א"ל: יישר חילך, את בפרוטך ואנא ברגלי. מן דאתא א"ל: סב פלג.]

- להלכה פוסק השו"ע (חו"מ סי' קפג סעיף ו') שחולקין, אבל הוסיף הרמ"א: 'מיהו אם אומר המוכר בפירוש שנותן לשליח - הכל של השליח'.

הסמ"ע (ס"ק יח) ביאר את הרמ"א שהוא עפ"י דעת רש"י. ומ"מ הביא הסמ"ע גם את דעת הרי"ף בזה, שכן 'לפעמים לפי ראות הדיין יש לסמוך עליהו' (וע"ע בקצה"ח סק"ח ועוד אחרונים, ואנמ"ל).

- כל האמור לעיל, רק כשנתקבל על המקח תוספת שלא היתה מעולם בבעלות המשלח, שאז אם המחיר קצוב, חולקים בתוספת. אבל במקרה של הנחה במחיר, אפילו שהמחיר קצוב, על שמעון להשיב לראובן שהוא בעל המעות את מה שנשאר, משום שהמעות שנותן, הינם של המשלח ואינו יכול לעכבם לעצמו. (יעיין שם סעיף ט' ובסמ"ע ס"ק כז.)

שאלה: ראובן מסר לשמעון 400 ₪ על מנת שירכוש בעבורו מחנות השייכת ללוי (שהוא מכרו הותיק של שמעון) ארבעה בקבוקי יין מסוג מסויים ששווי 100 ש"ח ליחידה. כששמעון שילם עליהם, נתן המוכר במתנה בקבוק יין נוסף ששווי 50 ₪.

תקופה אחר כך, כשראובן שילם שוב את שמעון לרכישה כזו. נתן המוכר הנחה של 50 ₪ ושמעון שילם רק 350 ₪ מהסכום שנמסר בידו.

נשאלת השאלה: למי שייך הבקבוק הנוסף, וכן למי שייך העודף מהקניה? תשובה:

א. כאשר המוכר נתן לשמעון את בקבוק היין הנוסף בסתם, לכל הדעות על ראובן ושמעון לחלוק בשווי המתנה שנתקבלה.

ב. אמנם כאשר המוכר אמר במפורש, שנותן את המתנה לשליח (או למשלח), נחלקו הראשונים, אם יקבל רק זה שהמוכר התכוון אליו או שגם במקרה זה יחלקו. ומביאורי האחרונים נראה שזו גם מחלוקת בין שו"ע לרמ"א.

ועל כן לבני תימן ועדות המזרח, אפילו אם לוי בעל החנות (שהוא חברו של שמעון) אמר לשמעון במפורש שהוא נותן את בקבוק היין הנוסף בשבילו, אין שינוי בדין זה ויחלקו שמעון וראובן בשוויו, וכדעת השו"ע.

אמנם לבני אשכנז ההולכים ביד רמ"א, במקרה כזה שמעון יכול להחזיק את הבקבוק הנוסף לעצמו.

ג. במקרה שהמוכר הפחית את סך התשלום הקצוב, המשלח לבדו וזכה בהנחה, והעודף שייך לראובן המשלח.

ביאור התשובה: הגמ' (כתובות צח.) דנה למי שייך ריוח בלתי צפוי שהגיע לשליח כתוצאה משליחותו, לשליח או לשולח. ומסיק: 'אמר רב פפא: הלכתא, דבר שיש לו קצבה - חולקין. דבר שאין לו קצבה - הכל לבעל המעות'.

הראשונים נחלקו מאיזה טעם נפסק שעליהם לחלוק:

רש"י (שם) פירש, שיש לו קצבה: 'כגון קטנית הנמכר בחנות במידה מלוא כלי בפרוטתו, אם הוסיפו אחת יתירה - חולקין דמתנה הוא, יש לומר לשליח נתנה ויש לומר לבעל מעות נתנה'. והיינו שלדעתו בדבר שיש לו קצבה יש ספק בכוונת הנותן, למי התכוון לתת את התוספת - 'יש לומר לשליח נתנה, ויש

בטל מעלינו כל גזירות קשות ורעות

אברהם אלנדאף "ויהי בימי מלך תימן עבדאללה אלמהדי היו היהודים בשלוה ונחת, כי היה אוהב יין", וכידוע אסורים חוקי האיסלאם על שתיית יין וכל מיני שיכר, ואוהבי היין המוסלמים היו משיגים אותו בסתר מן היהודים, משכך ממשיך רבי אברהם "קרב את ראשי היהודים, והאמינם על בית חרושת מטבע של כסף".

ובכן קרבה זו ליהודים שהיתה משתלמת למלך, היתה לצנינים בעיני שריו ועבדיו, אשר זממו יומם ולילה כיצד לגרום למלך לגזור רעה על היהודים, והיו בחלקות לשונם אומרים לו כי היהודים מתפללים למפלתו, ועל כן יש לו להתאנות להם ולהצר להם.

על כן בחר לו האימאם דוקא את ליל כיפור, לילך לשכונת היהודים להטות אוזן לתפילתם, להזים מזימת הזוממים רעה על היהודים, למען יוכל להמשיך לשתות יין ושיכר.

וכה תיאר זאת רבי אברהם אלנדאף "ובראותו אותם כולם לבושים בגדי יקר לבנים שש ומשי, מתפללים בקול ערב ונגינה יפה, בתחנון ובכיה של שמחה, התפלא מאד, וחזר לביתו משתומם על המראה. וכשהיו שריו ועבדיו מלשינים על היהודים, היה משיב להם אילו תראו איך הם מתפללים בעד הצלחתנו והצלחת המדינה, לא הייתם מלשינים עליהם, ומשכך חמתם בדברים טובים".

אורית יום הכיפורים הקיפה את כל יושבי העיר צנעא היהודים, אורית קדושה ויראה אפפה את כולם. בבית הכנסת עמד הציבור כולו ביראת כבוד ובחרדת קדש בתפילת ליל יום כיפור.

אף אחד מבין המתפללים בכניס בית אלאוצטא ההומה מתפללים, לא שת לבו כי בשעה שהם שופכים שיח לפני בורא כל עולמים שיחתמנו לחיים טובים, מתבונן בהם אדם זר בסקרנות כיצד הם שקועים בתפילתם ברטט ובקדושה, עטויים לבן כמלאכי שרת, האלמוני הזר הסתתר מאחרי החלון ולא הסיר את עיניו מציבור המתפללים. זמן מועט לפני שהסתיימה התפילה הזדרז הזר והתחמק

דרך הסמטאות הצרות של העיר, יצא את שכונת היהודים, ושם פעמיו אל מקום מגורי המוסלמים, כדי שלא יבחינו שהוא העביר את זמנו בהאזנה לתפילת היהודים.

אם נעקוב אחר הזר נראה כי הלה שם פעמיו לא פחות ולא יותר לארמון המלוכה, שם נגלה כי זר זה אינו אלא מלך תימן "האימאם עבדאללה אלמהדי", אימאם זה נטה חסד אל היהודים עד כי חלק ממשרתיו אמרו שהמלך "התייהד" לרוב קרבתו ליהודים.

אמנם לא מחסידי אומות העולם היה, כי אם מחמת אהבה התלויה בדבר, כפי שתיאר זאת רבי

מכון להוצאת ספרים וכתבי יד
שני" מוסדות "שובי נפשי"
רח' הבעל שם טוב 1, ירושלים

הופיע ויצא לאור

לוח הלכות ומנהגים

הלכה ומסורת

פסקי הלכות נחוצים לימות השנה

כמנהג ק"ק תימן

לשנת תשפ"ז

גבאי בתי כנסת
שטרם קבלו חוברת
זו, נא ליצור קשר
בהקדם

ניתן להשיג ב"שיבת 'שובי נפשי' בטל: 02-5400950

"חייב אדם להקביל פני רבו ברגל"

בעז"ה כמידי מועד

יתקיים מעמד הקבלת פני רבותיו ברגל
בהשתתפות מרנן ורבנן עיני העדה שליט"א

המעמד יתקיים

יום שני י"ז תשרי

ב' דחול המועד סוכות

בבית המדרש

ישיבת

"שובי נפשי"

רח' בעש"ט 1 ירושלים

תפילת מנחה בשעה 17:45

במעמד תתקיים

חלוקת המלגות לזוכי "קרן מסורת רבותינו"

ברוב פאר והדר